

Otmar Beneš, „*Rakousko i s metály zmizelo*“: vztah české společnosti k řádům a vyznamenáním. Dizertační práce FF UK, Praha 2024

Posudek dizertační práce

Práce Otmara Beneše otevřela podle mého názoru nové zásadní kvalitativní možnosti využití jedné z pomocných věd historických – faleristiky – k hlubšímu společenskovědnímu, především historickému výzkumu společnosti. Pro takový přístup je autor velmi dobře disponován nejen svým vědeckým úsilím, ale i svým povoláním, které jej váže právě k faleristice.

Práce je fakticky rozdělena do dvou velkých oddílů: části teoreticko-metodologické a části analytické. V oné první části autor zdůvodňuje především svůj teoretický a metodologický koncept, jenž se opírá o pojem *dekorační kultury*. Ta existuje v ambivalentním vztahu k tzv. *dekoračnímu trojúhelníku* (to je autorův nový, vlastní pojem), jenž je představován dekorujícím, dekorovaným a veřejností (společností). Z toho je zřejmé, že řády a vyznamenání slouží autorovi pouze jako prostředek či hluboká sonda výzkumu a poznání kulturních a politických dějin českých zemí v moderní době.

Ačkoliv autor objasňuje širší dějinný kontext dekorační kultury již od středověku, skutečné jádro práce a její faktický chronologický rámec leží v období od poloviny 19. století do konce třetí republiky. Období po roce 1948 je již zmíněno pouze výhledově. Tento relativně dlouhý časový rámec práce umožnil autorovi na jedné straně jednoznačně prokázat nosnost jeho konceptu a jeho platnost v zásadě pro jakékoliv dějinné období, na druhou stranu si osobně myslím, že je vlastně škoda, že to autorovi neumožnilo jít v některých částech práce, do ještě větší hloubky, širě a minuciozity, jako tomu bylo například v jeho práci diplomové.

Ke svému výzkumu přistoupil autor vybaven kvalitní znalostí domácí a zahraniční literatury, dobrým a kvalitním výběrem tištěných pramenů i rozsáhlou heuristikou v českých relevantních archivech. Dávám k úvaze, zda například pro první republiky neměl být využit doplňkově i film (Anton Špelec).

Z hlediska vyváženosti práce se domnívám, že autor lehce poddimenzoval problematiku vojenských řádů a vyznamenání. Zejména mám na mysli například otázku Vojenského řádu Marie Terezie. Na jeho příkladu je možné doložit, jak se poválečný československý veřejný prostor i establishment v rámci „odrakouštění“ negativně stavěl k jeho českým nositelům (Především mám na mysli známý, v práci ovšem zcela opominutý případ Jana Fouska. Zajímavé jsou také další Fouskovy osudy, včetně jeho lpění na tomto vyznamenání). V pasáži

(s. 58), kde autor zmiňuje nižší vyznamenání, by možná stál za zmínku typický rakousko-uherský fenomén, čepicové odznaky, které v dekorální hierarchii stály ještě níže.

Předkládaná práce Otmara Beneše zaujme svojí originalitou a bez nadsázky novým přístupem, ale také pečlivou heuristikou, a promyšlenou argumentací. Splňuje všechny požadavky na dizertační práci kladené. Doporučuji ji proto zcela jednoznačně k obhajobě.

V Praze 5. 9. 2024

prof. Ivan Šedivý